

Standaard 240 onderkent twee soorten opzettelijke afwijkingen die voor de accountant van belang zijn: afwijkingen als gevolg van frauduleuze financiële verslaggeving en afwijkingen die voortkomen uit de oneigenlijke toe-eigening van bezittingen (activa). Standaard 240 schrijft ook twee verplichte frauderisico's voor: 'het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het management' en een frauderisico in de opbrengstverantwoording. Hier wordt stilgestaan bij het eerste risico: managementfraude.

TEKST ALBERT BOSCH* BEELD VRHL CONTENT EN CREATIE

Een gewaarschuwd accountant telt voor twee

In de paragrafen 32 tot en met 34 van Standaard 240 zijn de vereisten omtrent managementfraude opgenomen die de accountant moet invullen in de controle. Ik ga hierna nader in op deze vereisten, aan de hand van een matrixindeling van de mogelijke soorten fraude die management zou kunnen plegen. Ik maak daarbij onderscheid tussen enerzijds of er voor de fraude wel of geen transactie plaatsvindt (x-as) en anderzijds of er wel of geen boeking in de financiële administratie (FA) wordt gemaakt (y-as).

Dan krijg je de volgende fraudematrix, ingevuld met acht voorbeelden, wat uiteraard geen volledig beeld geeft van alle mogelijke fraudes.

Terug naar de vereisten, die het meest concreet zijn in paragraaf 33 van Standaard 240. De eerste vereiste daarin is het toetsen van de in het grootboek vastgelegde journaalposten. Met die werkstap zou je in deze fraudematrix hooguit de bovenste helft afdekken met de voorbeelden 1 tot en met 4. Daarbij zou je zeer goed mogelijk geen indicaties voor de voorbeelden 1 en 2 vinden, omdat daar op het eerste gezicht een normale transactie aan de journaalpost ten grondslag ligt.

De tweede vereiste in paragraaf 33 is, kort gezegd, het beoordelen op (in)schattingen. Daarmee dek je in beginsel de voorbeelden 4 en 7 in bovenstaande fraudematrix af. Wellicht zijn er andere voorbeelden in het linker deel van de fraudematrix te bedenken die ook met deze werkstap worden afgedekt.

Fraudematrix	Wel transactie	Geen transactie
Wel boeking in FA	1 Onrechtmatige betaling	3 Fictieve verkooptransactie boeken
	2 frauduleuze transactie met verbonden partij	4 Onterechte afwaarderingen activa boeken
Geen boeking in FA	5 Verkooptransactie niet boeken	7 Niet doorvoeren van nodige afwaardering activa
	6 Diefstal voorraad of andere niet-monetaire activa	8 Onjuiste of onvolledige toelichting in de jaarrekening

Opvallende transacties

De derde vereiste in paragraaf 33 is het beoordelen van significante transacties die buiten het kader van de normale bedrijfsvoering vallen, of die op basis van verkregen inzichten in de entiteit of andere verkregen informatie ongebruikelijk lijken. Ik noem dit gemakshalve de niet-routinematige of opvallende transacties. Het lijkt dat deze werkstap ziet op het linker deel van de fraudematrix (het gaat om transacties), hier de voorbeelden 1, 2, 5 en 6. Maar mijn ervaring is dat vooral wordt gekeken naar boekingen en niet per se naar transacties, waardoor overlap ontstaat met de eerste vereiste uit paragraaf 33. Invulling geven aan deze derde vereiste vraagt om diepgaand inzicht

